

Д-р Назъров, пробле-
мът на русенци с въздуха от
давна излезе от чертите на
града — вече в цялата страна
е известно какво се дъха в
Русе. Но като всеки проблем,
свързан с човешкото здра-
ве, и той предизвиква появ-
та на някои слухове, които
се приемат за достоверни и
внасят тревога сред насе-
лението. . .

— И паника да кажете, ня-
ма да е пресилено. . .

— Да, и мисля че е необ-
ходимо едно компетентно ра-
зяснение на проблема от по-
зициите на хуманната меди-
цина.

— Действително през по-
следните години се появи-
ха много слухове във връзка с
повишената заболяемост в
Русе и на хлора бяха при-
писани редица причудливи
заболявания и усложнения.
Повече от ясно е, че е необ-
ходимо да се каже категорич-
но кое е истина и кое е из-
мислица. . . Аз ще се върна
малко назад. Обгазването с
хлор в нашия град започна
през 1981—1982 година, като
периодите бяха различни —
понякога от два до три пъти
седмично, друг път всекиднев-
но, а имаше периоди и на
„отдых“ — по цели 15—20
дни нямаше хлор (може би
заводът тогава е бил в ре-
монт). Град Русе се намира
в подветрената зона на ро-
зата на ветровете и най-че-
сто духащите ветрове са по-
посока към нас. Времетрае-
не то на обгазването е също
различно, като се започне от
15—20 минути и се стигне до
3—4 часа. Концентрацията
на хлора е бивала от 1 до 14
пути над предельно допус-
тимите граници, но средно се
е движела от 8 до 9 пъти, до
като минералните киселини са
превишавали нормите до
40 пъти.

Какво представлява хлор-
ният облак всички го знаят
— жълтеникаво-сивава със
силна и остра миризма. Как-
ва е клиничната картина на

тези, които са на открито!
(В закритите помещения труд-
но влиза хлор, тъй като той е
по-тежък от въздуха, пада нис-
ко и няма такава просмука-
телна способност да влиза
през прозорци и врати). Граж-
даните, които са навън, мно-
го отчетливо чувствуват драз-
ненията на хлора. Характе-
рните симптоми са: суха драз-
неща кашлица, която се дъл-

ничната неспецифична бело-
дробна заболяемост се уве-
личи. Ако взема изходни дан-
ни от 1975 година, когато не
сме имали хлорно обгазване,
то на 100 000 души население
име 969 са били болни. А
през 1985 година, т. е. след
10 години, на 100 000 души
вече имаме 17 386 болни. В до-
мента в Русе има 3500 ду-
ши, които са с хронични не-

ва като един химически
агент, който предизвиква въз-
паление там, където попад-
не — дихателния апарат, очи
те и кожата. Това е истината
за действието на хлора.

— Д-р Назъров, да погово-
рим и за това, което не е
истина! . . .

— Наскоро в централния
печат бяха изнесени факти,
някои от които починаха на

добр, който да е специфич-
чен само за Русе.

— Не по-малко тревожен
е и слухът за аномалиите при
живородените деца.

— Да, доста се коментира
този въпрос, но аз бих ка-
зал, че увеличеният брой на
уродствата и малформации-
те в никакъв случай не бива
да се свързва с хлора. В цял
свят и в цяла България урод-

ства и аномалиите при нозо-
родените деца се увеличават,
но по други причини. Темпът
на ръста на увеличаването им
в Русе не е по-висок от то-
зи, който го имаме в страна-
та. Ще дам обяснение и на
този въпрос. Аз говорих как
хлорът се свързва с влагата,
с водата и се превръща в
солна киселина. Няма обаче
начин хлор да попадне в кръв-
та от въздуха. По начало в
кръвта има натриев хлорид.
Нормално е и е необходимо.
Човек ако няма натриев хло-
рид, ще умре, или: ако е пре-
комерно голяма дозата му
— пак ще умре. Нормалната
концентрация на натриев хло-
рид в кръвта е 520 mEq/100%.
Но хлор в кръвта не може да
попадне и чрез кръвосносна
та система да се отведе до
плацентата и до плода. Така
че от тази гледна точка меди-
цински неосновано е твър-
дението, че малформации-
те и уродствата са свързани
с увеличаването на концен-
трацията на хлора. Ние можем
да говорим за влияние на
хлора върху плода, но то
ва е само теория, на практи-
ка не е доказано. И то мо-
же да стане само ако бремен-
ната жена е непрекъснато в
подобна среда, ако посто-
янно има недостиг на кис-
лород и т. е. е нарушена

● АКТУАЛНО ИНТЕРВЮ

Въздухът в Русе и здравето

РАЗГОВОР С Д-Р ЕВГЕНИ НАЗЪРОВ — ГЛАВЕН ЛЕКАР НА ПЪРВОСТЕ-
ПЕННА ОКРЪЖНА БОЛНИЦА

жи на увреждане лигавицата
на дихателните пътища, не
достиг на въздух в резултат
на спазъм на дихателната мус-
кулатура и на промененото
съотношение в газовия със-
тав на въздуха, добавя се
още главоболие и гадене, па-
рене в очите, зачервяване и
сълзотечение, сърбеж по ко-
жата с алергични изяви — об-
ривч. По време на обгазване
не се регистрира обостря-
не на хроничните белодроб-
ни заболявания, подчертавам,
главно хроничните белодроб-
ни заболявания, особено брон-
хиалната астма. В случаи на че-
сто обгазване се наблюдава
едно значително по-трудно и
продължително лечение на
пациенти, болни от бронхо-
пневмония. Още нещо: хро-

специфични белодробни за-
болявания и това е най-сери-
озният ни проблем! Впрочем
бих могъл да кажа как „дей-
ства“ хлорът. Той е силно
хидрофилен газ, поради кое-
то се съединява много лесно с
водата. Вдишваният хлор се
свързва с влагата на
трахеята, на бронхите, на
алвеолите и се получава сол
на киселина, която макар и
в малка концентрация е до-
стъпна, за да предизвика
възпалителен процес. Не слу-
чайно в очите се получават
конюнктивити, тъй като те
винаги са навлажнени. Ако и
кожата на ръцете е потна и
влажна, също може да възник-
не възпалителен процес. Сле-
дователно тази разредена
солна киселина вече действу-

разнасящите се слухове сред
русенското население. Ста-
ва дума за прословутия ру-
сенски бял дроб. Аз заявя-
вам най-отговорно, че такъв
специфичен русенски бял
дроб не съществува. Не е
вярно и това, че наши коле-
ги от други градове, прег-
леждайки русенци, са въз-
кликвали: „А, аие сте от Ру-
сел! Вашият бял дроб е поз-
наваем. . .“. В подкрепа на
това, че няма такъв дроб,
ще дам един пример: ние
в болницата средногодишно
аутопсираме по 550 души.
За тия 5—6 години, през кои-
то ни обгазват с хлор, има-
ме направени над 3000 аутоп-
сии. Досега не сме попадали
при аутопсия на никакъв въз-
палителен процес в белия

(Следва на стр. 3)

Разговора води
Ценка ГИНКОВА

Въздухът в Русе

и здравето

(Продължение от стр. 1)

дихателната функция. Тогава може да се получи тъканна хипоксия, т. е. да има недостиг на кислород в кръвта, респективно в тъканите. Това ще че може да увреди плода. За това е необходимо едно непрекъснато и продължително обгазяване. Но една експозиция в рамките на 10—15 минути или на няколко часа не може да даде отражение върху плода. Ето защо не можем медицински да докажем и да твърдим за връзка между хлора и аномалиите при новородените деца. Хлор до плода не достига — това го говоря съвсем категорично и отговорно!

— Коя е най-голямата Ви тревога като главен лекар на Първостепенна окръжна болница

— Много ми са тревогите, но една от тях е, че твърде много се увеличиха белодробните заболявания. Един пример ще дам — през 1986 година в болницата са постъпили 2924 деца и 1546 възрастни със заболявания на дихателната система. В същото време през поликлиниките през 1986 година са преминали 86 228 деца и 62 138 възрастни със заболявания на дихателната система. Какво впечатлява в тези цифри? Това че бройката на децата (до 14 години) и в стационара, и в поликлиниката е по-голяма, отколкото за цялото останало население. Следователно най-уязвимите са децата. Можем да направим едно сравнение с 1981 година. През тази година в поликлиниките са преминали 79094 деца с регистрирани белодробни заболявания. Спрямо 1986 година на увеличението е със 7000. При възрастните: през 1981 година са преминали в поликлиниките със заболявания на дихателните пътища 53 704 болни, а през 1986 година с 9000 повече. Долу горе подобна е и ситуацията и с те

зи, които са стационарни в болницата.

— Д-р Назъров, темата за децата и болестите, затова бихте ли казали ще има ли обгазяването с хлор и минерални киселини последствия върху тях след години?

— Ние считаме, че съвсем реална е опасността да има последствия върху децата. Характерът на лигавичните поражения в резултат на чести обгазявания ни дава основание да очакваме в близките години едно поколение със значително уязвима дихателна система, на чиято база не е трудно да се прогнозира една увеличена белодробна заболяемост с по-трудно терапевтично повлияване, продължителна временна нетрудоспособност, включително и инвалидизиране. Това можем да го допуснем като реалност. Затова са нашите позиции за чист въздух. Трябва час по-скоро да се промени екологичната обстановка в Русе и да се изпълни 25-то разпореждане на Министерския съвет за подобряване състоянието на природната среда в нашия град.

— Още един въпрос, д-р Назъров. Увеличена ли е временната нетрудоспособност сред работещото население, вследствие на обгазяването с хлор?

— И тук мога да посоча цифри. За Русе се предвижда годишно на 100 души население 810 дни загуба, което означава, че всеки един човек от Русе трябва да боладува 8,1 дни. Но какво е положението: в момента имаме на 100 души 950 дни временна нетрудоспособност. Това означава, че всеки един гражданин е отсъствувал от работа по 9,5 дни (имайте предвид, че не всички боледуват). Като умножите броя на хората, които ходят на работа по 9,5 дена може да се види колко дни са загубени и колко хиляди човека де факто не работят.

— Благодаря Ви за изчерпателните отговори, д-р Назъров!